

אליך ישברו. כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש-ברוך-הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צרכים לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש-ברוך-הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. (וטעם הדבר - (תהלים סח) ברוך ה' יום יום ואף על גב שנמצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו (שם סח) ברוך ה' יום יום.

ועד זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. מה זה רצון? אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש, ויצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל מזונות בכל יום ויום, שהוא נקרא בן נאמן, בסוד שבשכילו נמצאים ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם ללכת בדרך המלך הקדוש וללכת בדרך התורה כדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שדמדנו, מה שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע? שבשכיל ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא

לקודשא בריך הוא, בגין כך, (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריכו למבעי) בכל יומא ויומא, לשאלא מזונייהו מקודשא בריך הוא, ולצלאה צלותהון עליה.

מאי טעמא. בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריך הוא על מזוניה, גרים דיתברך כל יומא על ידוי, ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (וטעמא דמלה (תהלים ס"ח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב דאשתכח עמיה, בעי למשאל קמי קדשא בריך הוא, ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידוי ברפאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא ברוך יי' יום יום.

ועד דא, לא לבעי ליה לאינש לבשלא מזונא, מן יומא ליומא אחריןא, דלא לעכב יומא ליומא אחרא. הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו, דייקא. בר מערב שבת לשבת, כמה דאוקימנא. וכדין אשתכח קדשא בריך הוא מלא ברפאן בכל יומא. וכדין כתיב פותח את ידך וגו'. מאי רצון. ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא, ונפיק מניה רצון, לאשתפחא מזוני לכלא. ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא, ההוא אקרי ברא מהימנא, ברזא דבגיניה משתכחן ברפאן לעילא.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלפא קדישא, ולמהך בארחוי דאורייתא, בגין דישתכחון ברפאן לכלהו, לעלאי ולתתאי.

דתניא, מאי דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי. מאי משמע. דבגין (ד' ט"ו ע"ב) ישראל לתתא, קדשא בריך

הוא מתפאר לעילא. ומאי פארא דיליה. דאתחפש בתפילין, דמתחברא גווי לאתפארא.

תאנא, רוצה יי' את יראיו, רוצה יי' ביראיו מיבעי ליה. מאי רוצה יי' את יראיו, אלא רוצה יי' את יראיו, כלומר, אפיק האי רצון, ומתרעי (נ"א ואתרע) בהו קדשא בריך הוא, ליראיו דדחלין ליה. ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון. הדר ואמר, את המיחלים לחסדו, אינון דמצפאן ומחפאן בכל יומא ויומא, למבעי מזונייהו מן קדשא בריך הוא, משמע דכתיב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא, לא אתקין סעודתא בכל יומא, עד דבעא בעותיה קמי קדשא בריך הוא, על מזוני. אמר, לא נתקין סעודתא, עד דתתייב מבי מלפא. לבתר דבעי בעותיה קמי קדשא בריך הוא, הוה מחפה שעטא חדא, אמר הא עידן דתתייב מבי מלפא, מכאן ולהלאה אתקיני סעודתא. ודא הוא ארחא, דאינון דחלי קדשא בריך הוא, דחלי חטא. אינון חייביא דאזלין עקימין בארחי אורייתא, מה פתיב בהו. (ישעיה ד) הוי משפימי בבקר שכר ירדפו. ועל דא רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו דייקא. (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא בכל יומא ויומא, הדא הוא דכתיב, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו קאמר, ולא דבר יום ליום אחר.

מתפאר למעלה. ומה הפאר שלו? שמניח תפלין, שמתחברים הגונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו הנה צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו? אלא רוצה ה' את יראיו, כלומר, מוציא את הרצון הזה, ומתרעה (ומתירע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו היראים ממנו. ומי הם היראיו האלה שמוציא להם את הרצון הזה? חזר ואמר את המיחלים לחסדו, אותם המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקדוש ברוך הוא, משמע שכתוב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות. אמר, לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך. אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא, הנה מחפה שעה אחת, ואמר: הרי זמן שנתן מבית המלך, מכאן והלאה התקיני הסעודה! וזוהי הדרך של אותם יראי הקדוש ברוך הוא, יראי חטא.

אותם הרשעים שהולכים עקמים בדרך התורה, מה כתוב בהם? (ישעיה ד) הוי משפימי בבקר שכר ירדפו. ועל זה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. דוקא לחסדו. (בבבא) נודעים בני האמונה בכל יום ויום. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו אמר, ולא דבר יום ליום אחר.

וכך כף למה? למען אנסנו הילך בתורתך אם לא. בכאן נודעים אותם בני האמונה, שכל יום ויום הולכים בדרך ישרה בתורה. רבי יצחק אמר מכאן, (משלי יג) צדיק אכל לשבע נפשו - אחר שהשביע נפשו מלהתפלל ולקרא בתורה.

וכך כף למה. למען אנסנו הילך בתורתך אם לא בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארח מישר באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא, (משלי יג) צדיק אוכל לשבע נפשו, בטר

דְּשַׁבַּע נִפְשֵׁיהּ מִלְצָלִי וְלִמְקָרִי בְּאוּרֵייתָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חֲזִי, עַד לָא יָהֵב קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוּרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל, אֲבַחִין בֵּין אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וּבֵין אֵינּוֹן חֲזִיבֵיא דְלָאוּ אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, וְלָא קִיִּימִין בְּאוּרֵייתָא. וּבְמָה אֲבַחִין לֹוֹן. בְּמָן. כְּמָה דְאַתְמַר אַנְסְנוֹ. וְכָל אֵינּוֹן דְאַשְׁתְּכַחוּ דְאֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, רְשִׁים לִיהּ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּרִשִׁימוּ דְכִתְרָא דְחֶסֶד, כְּמָה דְאַתְ אָמַר הַמְיַחֲלִים לְחֶסְדוֹ, וְעַל דָּא לְמַעַן אַנְסְנוֹ. וְכָל אֵינּוֹן דְלָא מְשַׁתְּפַחֵי בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אַעֲדֵי מַנְיֵיהּ כִּתְרָא עֲלָאָה דָּא. וּמָנָא אֲכַרְיֹו וְאָמַר, (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תְּחַסֵּר. וְעַם כָּל דָּא לָא הָעֲדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לָא הַחֲסִיר.

תָּאנָא, בְּהֵוּא שַׁעְתָּא אֲשַׁתְּלִימוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְלַעֲלָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא, דְכִתִּיב, (שמות טו) וַיִּבְאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שָׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינּוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגוֹ'. וְאַתְתַּקַּף אֵילָנָא קִדִּישָׁא, בְּתַרִּיסַר תְּחוּמִין, בְּאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא. וְאַתְתַּקַּף בְּשִׁבְעֵין עַנְפִּין, וְכֹלָא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲלָא. בְּהֵוּא שַׁעְתָּא, נְטִיף טְלָא קִדִּישָׁא, מַעֲתִיקָא סְתִימָאָה, וּמְלִיָּא לְרִישֵׁיהּ דְזַעֲרִי אַנְפִּין, אֲתֵר דְאַקְרִי שְׁמַיִם. וּמַהֵוּא טְלָא דְנַהוּרָא עֲלָאָה קִדִּישָׁא, הָוָה נָגִיד וְנַחֲתִית מְנָא לְתַתָּא. וְכַד הָוָה נַחֲתִית, הָוָה מִתְפָּרֵשׁ גְּלִידִין גְּלִידִין, וְאַקְרִישׁ לְתַתָּא. הָדָא הוּא דְכִתִּיב דִּק כְּפֹר עַל הָאָרֶץ.

כֹּרֵ אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, נְפָקִי וְלַקְטִי, וּמְבָרְכָן שְׁמָא קִדִּישָׁא עָלֵיהּ. וְהֵוּא מְנָא, הָוָה סְלִיק רִיחִין דְכָל בּוֹסְמִין דְגַנְתָּא דַּעֲרָן, דְהָא בִּיהּ אֲתַמְשַׁף וְנַחֲתִית לְתַתָּא. שׁוּיָה לְקַמִּיָּה, בְּכָל טַעְמָא דְאִיְהוּ בְּעֵי, הָכִי טַעִים לִיהּ, וּמְבָרַךְ לְמַלְכָּא קִדִּישָׁא עֲלָאָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בַּא רְאָה, עַד שְׁלָא נָתַן הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַבְּחִין בֵּין אוּתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה לְבֵין אוּתָם רְשָׁעִים שְׁאִינָם בְּנֵי אֱמוּנָה וְלָא עוֹמְדִים בְּתוֹרָה. וּבְמָה הַבְּחִין בְּהֵם? בְּמָן, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר אַנְסְנוֹ. וְכָל אוּתָם שְׁנַמְצָאוּ שְׁהֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, רְשִׁים אוּתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּרִשְׁם שֶׁל כְּתָר הַחֶסֶד, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר הַמְיַחֲלִים לְחֶסְדוֹ, וְעַל זֶה לְמַעַן אַנְסְנוֹ. וְכָל אוּתָם שְׁלָא נַמְצָאוּ בְּנֵי אֱמוּנָה, הָעֵבִיר מֵהֶם הַכְּתָר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְהִמְן הַכְרִיז וְאָמַר, וּבִטָּן רְשָׁעִים תְּחַסֵּר. וְעַם כָּל זֶה, לָא הָעֲדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לָא הַחֲסִיר.

שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעָה הֵיזִיא נְשַׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּדָגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, שְׁכַתוּב (שמות טו) וַיִּבְאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שָׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינּוֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגוֹ'. וְהַתְּחַזֵּק הָאֵילָן הַקְדוּשׁ בְּשָׁנִים עֲשָׂר תְּחוּמִים, בְּאַרְבַּעַה צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהַתְּחַזֵּק בְּשִׁבְעִים עַנְפִּים, וְהַכֵּל כְּדָגְמָא שֶׁל מַעְלָה.

בְּאוּתָהּ שַׁעָה נְטִיף טַל קְדוּשׁ מִהַעֲתִיק הַנְּסֻתָר, וּמִלָּא אֶת רֵאשׁוֹ שֶׁל זַעֲרִי אַנְפִּין, מְקוּם שְׁנַקְרָא שְׁמַיִם. וּמֵאוּתוֹ טַל שֶׁל אוֹר עֲלִיּוֹן קְדוּשׁ הִיָּה שׁוֹפֵעַ וְיורֵד מִן לְמַטָּה, וּכְשֶׁהִיָּה יורֵד, הִיָּה נִפְרָד גְּלִידִים גְּלִידִים, וְנִקְרַשׁ לְמַטָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב דִּק כְּפֹר עַל הָאָרֶץ.

כֹּרֵ אוּתָם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹצְאִים וְלוֹקְטִים, וּמְבָרְכִים עָלֵיו אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ, וְאוּתוֹ מִן הִיָּה מַעְלָה רִיחּוֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׁמִים שֶׁל גֵּן עֲדָן, שְׁהֵרִי מִמֶּנּוּ נִמְשַׁף וְיורֵד לְמַטָּה. שֵׁם אוּתוֹ לְפָנָיו, וּבְכָל טַעַם שְׂרָצָה - הִיָּה טוֹעַם אוּתוֹ, וּמְבָרַךְ אֶת הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ.

בְּכָל טַעְמָא דְאִיְהוּ בְּעֵי, הָכִי טַעִים לִיהּ, וּמְבָרַךְ לְמַלְכָּא קִדִּישָׁא עֲלָאָה.

ואז מתברר במעיו, והיה מסתפל ויודע למעלה, ומסתפל בחכמה העליונה, ועל זה היה נקרא דור דעה. ואלה היו בני אמונה, ולקחם נתנה תורה להסתפל בה ולדעת דרכיה.

ואותם שלא נמצאו בני אמונה, מה פתוב בהם? (במדבר יב) שטו העם ולקטו. מה זה שטו? שטות היו לוקחים לעצמם, משום שלא היו בני אמונה. מה פתוב בהם? וטחנו ברחים או דכו במדכה וגו'. מי הטריח אותם לכל זה? אלא שהם לא היו בני אמונה.

כמו זה אותם שלא מאמינים בקדוש-ברוך-הוא, לא רוצים להסתפל בדרכיו, והם רוצים להטריח את עצמם כל יום אחר מזון יום ולילה, אולי לא יעלה בידם פת לחם. מי גרם להם את זה? משום שאינם בני אמונה. אף כאן, שטו ולקטו - שטו בשטות של עצמם, ורוצים להטריח עליו. וזה שפתוב וטחנו ברחים. אחר כל הטריחה הזו לא עלה בידיהם, אלא שפתוב והיה טעמו כטעם לשד השמן, ולא יותר. מי גרם להם את זה? משום שלא היו בני אמונה.

אמר רבי יוסי, מה זה לשד השמן? יש אומרים, שהיה גלש בשמן פתרגומו. ויש אומרים, מה השד מתהפף לכמה גונים, אף השמן מתהפף לכמה גונים. רבי יהודה אמר, לשד השמן - יניקת השמן. רבי יצחק אמר, איש לפי אכלו לקטו - וכי מי שאוכל מעט לוקט מעט, ומי שאוכל יותר לוקט יותר? והרי פתוב לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר? אלא לפי אותם שאוכלים, לוקטים. משמע

ובדין מתברר במעוי, והיה מסתפל וידע לעילא, ואסתכי בחכמה עלאה, ועל דא אקרוין דר דעה. ואלין הוו בני מהימנותא, ולהון אתיהיבת אורייתא לאסתפלא בה, ולמנדע ארחא.

ואינון דלא אשתכחו בני מהימנותא, מה כתיב בהו, (במדבר יא) שטו העם ולקטו. מאי שטו. שטותא הוו נספי לגרמייהו, בגין דלא הוו בני מהימנותא. מה כתיב בהו. וטחנו ברחים או דכו במדוכה וגו'. מאן אטרח (דף ט"ג ע"א) לון כל האי. אלא דאינון לא הוו בני מהימנותא.

בגוונא דא, אינון דלא מהימני ביה בקודשא בריה דא, לא בעאן לאסתפלא בארחוי, ואינון בעאן לאטרחא גרמייהו כל יומא בתר מזונא, ימא וילילי, דלמא לא סליק בידייהו פתא דנהמא. מאן גרים לון האי. בגין דלאו אינון בני מהימנותא. אוף הכא, שטו העם ולקטו, שטו בשטותא דגרמייהו, ובעאן לאטרחא עליה, הדא הוא דכתיב, וטחנו ברחים. פתר כל טרחא דא, לא סליק בידייהו, אלא דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן. ולא יתיר. מאן גרים לון האי, בגין דלא הוו בני מהימנותא.

אמר רבי יוסי, מאי לשד השמן. איפא דאמרי, דליש במשחא, פתרגומו. ואיפא דאמרי, מה השד אתחזר לכמה גוונין, אוף מנא, אתחזר לכמה גוונין. רבי יהודה אמר, לשד השמן, יניקא דמשחא. רבי יצחק אמר, איש לפי אכלו לקטו. וכי מאן דאכיל קמעה, לקיט קמעה, ומאן דאכיל יתיר, לקיט יתיר, והא כתיב לא העדיף המרבה והממעיט לא

דאכיל יתיר, לקיט יתיר, והא כתיב לא העדיף המרבה והממעיט לא